



VESZPRÉM VÁRMEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG
AJKAI KATASZTRÓFAVÉDELMI KIRENDELTSÉG

Tárgy: Előterjesztés - felkészülés ár- és belvíz
elleni védekezési feladatokra
Hiv.szám: -
Ügyintézőjük: -
Ügyintéző: Szalay Erika tű. alezredes
Telefon: 38-430

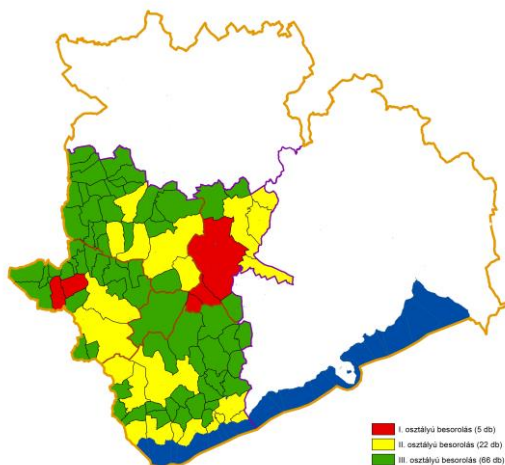
TÁJÉKOZTATÓ

az ár- és belvíz elleni védekezési feladatokra történő felkészülésről, annak helyzetéről

Az ár- és belvíz elleni felkészülési, védekezési, valamint a vízügyi szervekkel történő közös feladatok végrehajtására a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgató által kiadott intézkedésben foglalt felkészülési feladatok végrehajtása során kirendeltségünk illetékességi területén az alábbi feladatokat hajtottuk végre:

Az Ajkai Katasztrófavédelmi Kirendeltség területe Észak, Észak - Nyugat felé a Kisalföldre, Keleti irányban a Bakonyba nyúlik be, Délen a Balaton-felvidék (Káli medence, Tapolcai medence) Nyugati területét öleli át. Déli természetes határa a Balaton, Nyugaton Vas és Zala vármegye határolja. Északon a Pápai, Keleti irányban a Veszprémi Katasztrófavédelmi Kirendeltség a szomszédja. Területe 1589 km².

Területén 93 település található, melyek közül városok Ajka, Devecser, Tapolca, Sümeg és Badacsonytomaj. A falvak fele néhány százfős kisközség. A települések földrajzi elhelyezkedése és fejlettségük alapján a kirendeltség területén a nagyobb városok köré csoportosulva 4 járás (Ajka, Devecser, Tapolca, Sümeg) került kialakításra. A kirendeltség illetékességi területéhez tartozó, a katasztrófavédelmi műveletek tervezési feladatai során figyelembe veendő lakosságszám a 2020. évi KSH adatok alapján 98.503 fő, ami a vármegye összlakosságának 29 %-át teszi ki. szemlélteti.



A síkvidéki terület (Bakonyalja - Sümeg - Pápa vonal) éghajlata kiegyenlített, 9-10 °C középhőmérséklet, egyenletes a csapadékeloszlás, esetenként néhány napos vastag téli hótakaró jellemzi. Hazánk legszelesebb tája, az uralkodó szélirány a Dévényi-kapu csatornahatása miatt észak-nyugati.

A Bakonyban hűvösebb az éghajlat, az évi középhőmérséklet 8-9 °C. Több a csapadék. Az uralkodó szélirány itt is észak-nyugati, télen hófúvás is előfordulhat.

A Balatoni terület rész nem azonos mikroklímájú: keleti medencéje napsütésesebb, melegebb, mint a nyugati. A nagy víztömeg - hatással van a környezetére, pl. nyár elején az éjszakai lehűlést mérsékli a tó, míg kánikulai nagy melegben jelentős hűtőhatást fejt ki. A Balaton vidékén az uralkodó szélirány északi, mely a Bakonyon keresztül érkezik, és sokszor hirtelen viharokat okoz.

Az éghajlati jellemzőket tekintve elmondható, hogy a terület mentes a nagy szélsőségektől. Kontinentális vonások dominálnak, a fagyos napok száma nem éri el a 150-et. Az átlagos éves csapadék mennyisége 650-700 mm körül van.

A kirendeltség illetékességi területe alapvetően nem tartozik a jellemzően ár- és belvízzel veszélyeztetett területek közé, ennek ellenére az elmúlt években számos alkalommal előfordult, hogy vizek kártételei elleni védekezéseket kellett folytatni vízfolyásainkon, a patakok vízgyűjtőin, valamint a településeinken lokálisan lehullott csapadék következtében.

Legjelentősebb vízfolyások, állóvizek:

- Torna patak, Kígyós patak
- Lesence patak, Egervíz
- Marcal
- Balaton

A kis-közepes vízhozamú patakok esetében a legnagyobb gondot a vízgyűjtő területen, főként a magasabb dombvidéken hirtelen, rövid idő alatt lehulló csapadék, illetve a tavaszi hóolvasás okozza. Ilyenkor előfordul, hogy azok időszakosan kilépnek medrükből. Villámárvizek alakulhatnak ki elsősorban a dombvidékekre, vagy kisebb vízgyűjtő területre lehulló eső után a völgyekben egyszerre összegyűlő és folyásában meglassuló nagy vízmennyiség miatt. A dombvidéki területeken előforduló intenzív csapadék hatására az átlagos vízállások közel megduplázódnak néhány óra alatt (a kirendeltség területének fele érintett ezzel a veszélyeztetettséggel). A vízfolyások alsó folyás-szakaszánál, illetve a Marcalnál ezek a kiugrások már jelentősen ellapulnak térben és időben is. A kirendeltség területén lévő vízfolyásokon védekezési fokozat elrendelését megalapozó vízmérce sehol sincs. A kirendeltség területén lévő vízfolyások a Marcal, illetve Balaton vízgyűjtő területéhez tartoznak.

Természetes állóvizünk a Balaton. Több helyen azonban mesterséges, elsősorban árvízvédelmi (záportározó), másodsorban horgászati céllal kialakított tó található (pl.: Városlőd, Kislőd, Széki-tó és Lőrintei-tó Ajka térségében, Darvas-tó Sümegnél, stb.) Utóbbiak közé tartoznak a bányatavak is (pl.: Nyirádnál).

Az elmúlt évben, így 2023-ban sem érték el a vízfolyásaink vízgyűjtő területén lehullott csapadékmennyiség hatására azt a szintet, amely során védekezési munkákat kellett volna elrendelni, folytatni. A 2024. év eleji, átlag alatti csapadék, valamint az előrejelzések alapján kisvízfolyásainkon jelen pillanatban nem számítunk jelentős változásra a vízjárásban. Tartós belvíz kialakulása nem jellemző a kirendeltségünk illetékességi területén.

- a) A 2024. I. félévben megtartásra kerülő évi rendes HVB ülésekre napirendként javasoltuk felvenni az ár- és belvíz elleni felkészülés aktuális feladatait, melyről a HVB elnökökkel külön is egyeztetünk. A járásokhoz tartozó települések vezetőinek figyelmét több fórumon, évről-évre felhívjuk a kora tavaszi időszakban megteendő feladatokra, az öngondoskodás fontosságára (vízelvezetők karbantartottsága, védekezéshez szükséges készletek és beszerzési források aktualizálására).
- b) Az ajkai és devecseri, valamint a tapolcai és sümegi járás közbiztonsági referenseinek, a közös önkormányzati hivatalok katasztrófavédelmi tervezési feladatokat végző személyeinek részére 2024. március 13-án felkészítő foglalkozást, értekezletet tartunk az aktuális ár- és belvíz elleni felkészülési, védekezési feladatokról, azok végrehajtásáról.
- c) Az árvízvédekezésbe (a téli rendkívüli időjárásra is) bevonható polgári védelmi szervezetek, valamint a lebiztosított technikai eszközök adatbázisainak, határozatainak aktualizálását a közbiztonsági referensek bevonásával végezzük folyamatosan. A megalakított járási önkéntes mentőcsoportok vezetőivel az időjárési előrejelzések függvényében rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a szükség esetén róluk nyújtható személyi és technikai segítség vonatkozásában.
A járási mentőcsoportok részére 2024. február 22-én telefonos riasztási (elérhetőségi) gyakorlatot tartottunk, a gyakorlat „megfelelt” eredménnyel zárult.
- d) Egyeztetünk a vízügyi szakaszmérnökséggel és az illetékességi területünkön érintett vízi társulattal a vízfolyások kezelésével, a rendelkezésükre álló személyi és technikai feltételekkel kapcsolatban (a kért adatokat részünkre megküldték).
- e) Részt veszünk az ár- és belvíz elleni védekezéshez kapcsolódó, kiemelten veszélyes helyek megelőző szemrevételezésében, valamint a települési vízelvezető rendszerek felülvizsgálatában. A kockázati helyszíneként beazonosított kisvízfolyások, víztározók helyszíni ellenőrzését 2024. első negyedévében is folytatjuk.
- f) A vonatkozó jogszabály alapján a veszélyes üzemek közé tartozó gazdasági egységeket az elmúlt évi ellenőrzések során az ár- és belvíz kitettség szempontjából is megvizsgáltuk, kitettségük elhanyagolhatónak mondható.
- g) A felkészülési időszakban a befogadásra kijelölt helyek helyszíni szemrevételezését, adatainak pontosítását elvégeztük.

A katasztrófavédelmi szempontból I. és II. osztályba sorolt településeken megalakított önkéntes mentőcsoportoknál kiemelt célként kezeljük a helyi vízkár elleni felkészítést, illetve a hozzá kapcsolódó további logisztikai feladatokra történő közreműködési képesség kialakítását. Kockázati helyszínek 2023. évi ellenőrzésekor, illetve a vízügyi hatósági ellenőrzések megvalósulásakor kiemelt szempontként kezeltük a helyi vízkár elleni védekezés helyben történő megvalósíthatóságát. Az ehhez szükséges feltételek a településeken részben rendelkezésre állnak, másik részük várhatóan kellő időben beszerezhető, időben megszervezhető.

Lakosságtájékoztató tevékenységünkben továbbra is fontos szerepet szánunk annak tudatosítására, hogy a vizek kártételei elleni védekezés nemcsak állami és önkormányzati feladat, hanem a károk megelőzésében és elhárításában érdekelt kötelezettsége is. Folyamatosan hangsúlyozzuk, hogy ezen a területen is érdekazonosság van, a fő hangsúlyt továbbra is a prevencióra helyeztük és helyezzük. Minden lehetőséget felhasználunk annak tudatosítására, hogy közvetlen kapcsolat áll fent a vízkár elleni védekezés, valamint a kritikus infrastruktúra védelem között. Ezt legszembéltetesebben az elmosott utak, megrongált hidak,

partfalomlások következményeiként a közúti közlekedés fenntarthatatlanságával szoktuk bemutatni.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. szakembereinek segítségével több esetben került sor a települések bel- és külterületein a gondozásuk alatt álló vízelvezető árkok tisztítására, profilírozására. Ezen kívül folyamatosan elvégezték az utak melletti elöregedett, a közlekedést veszélyeztető fák gallyazását, kivágását.

Összességében megállapítható, hogy a kirendeltség illetékességi területéhez tartozó négy járás területén a vizek kártételeihez kapcsolódó veszélyeztetettség jelentősen nem változott. Általános tapasztalat, hogy a települések, erőforrásaiknak megfelelően nagyobb figyelmet fordítanak a prevencióra, a külterületi és belterületi csapadékelvezetők tisztítására, a vízi kormányzás érdemi javítására. Ebben nagy szerepet kap a településeken szervezett keretek között folyó közfoglalkoztatási program. Megfigyelhető, hogy az egyre szélsőségesebbé váló időjárási viszonyok okozta csapadékhozamot a kiépített, megfelelően karbantartott rendszerek sem mindig képesek befogadni, illetve a végső befogadóhoz biztonságosan elvezetni. Azonban a fentiekben leírt, elvégzett feladatok, törekvéseink ellenére is bármikor előfordulhat frontális csapadékból származó komolyabb lefolyás, amely a hidrológiai adottságok helyi és pillanatnyi állapotától függően (beszivárgási viszonyok, hőmérséklet, stb.) előre nem jelezhető módon okozhat helyi vízkárokat.

Kelt: Ajka, *elektronikus bélyegző szerint*

Tisztelettel:

Rozmán Gyula tű. ezredes
kirendeltségvezető

Melléklet: -

Terjedelem: 4 oldal (a kiadmányozó pótlap nélkül)
Kapja: Járási Helyi Védelmi Bizottságok